

ROZWIĄZANIA ZADAŃ I SCHEMATY PUNKTOWANIA

KARTOTEKA TESTU

Zadanie	Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
1.1	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. III. Tworzenie wypowiedzi	1.2) wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje [gimnazjum] 1.2) przygotowuje wypowiedź (...dobiera właściwe słownictwo)
1.2	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. III. Tworzenie wypowiedzi	1.2) (...) odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte 1.7) rozpoznaje intencje wypowiedzi (aprobatę, dezaprobatę, negację, prowokację) [gimnazjum] 1.5) (...) uzasadnia własne zdanie [gimnazjum]
1.3	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście
1.4	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	3.4) rozpoznaje w tekście formy przypadków, liczb, osób, czasów i rodzajów gramatycznych – rozumie ich funkcje w wypowiedzi [szkoła podstawowa] 3.8) (...) rozpoznaje tryby i strony (czynną i bierną) czasownika oraz imiesłowy – wyjaśnia ich funkcje w tekście [gimnazjum]
1.5	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji II. Analiza i interpretacja tekstów kultury	1.4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście 3.8) odróżnia słownictwo neutralne od emocjonalnego i wartościującego (...) 3.1) wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (np. wyznaczniki kompozycji)
1.6	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.2) wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje [gimnazjum] 3.7) rozróżnia pojęcia (...) poprawności i stosowności wypowiedzi (...)
1.7	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji III. Tworzenie wypowiedzi	3.3) dostrzega zróżnicowanie słownictwa – rozpoznaje słownictwo ogólnonarodowe i słownictwo o ograniczonym zasięgu (...) – rozumie ich funkcję w tekście; [gimnazjum] 1.4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście 2.1) rozróżnia normę językową wzorcową oraz użytkową; [gimnazjum]
2.1	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji III. Tworzenie wypowiedzi	1.2) wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje [gimnazjum] 1.1) odczytuje sens całego tekstu (a w nim znaczenia wyrazów) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów 3.1) analizuje i definiuje (...) znaczenia słów 1.5) (...) uzasadnia własne zdanie [gimnazjum]
2.2	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.2) (...) odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte
2.3	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji III. Tworzenie wypowiedzi	1.1) odczytuje sens całego tekstu (...) oraz wydzielonych przez siebie fragmentów; potrafi wyjaśnić ich sens 1.2) przygotowuje wypowiedź (... dobiera właściwe słownictwo)
2.4	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście
2.5	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.4) wskazuje charakterystyczne cechy stylu danego tekstu, rozpoznaje zastosowane w nim środki językowe i ich funkcje w tekście
2.6	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1.1) odczytuje sens całego tekstu 1.5) wyróżnia argumenty, kluczowe pojęcia i twierdzenia w tekście argumentacyjnym

SCHEMAT PUNKTOWANIA

Zadanie	Poprawne / przykładowe rozwiązanie	Schemat punktowania										
1.1 (0-2)	<p>a) Jakie zjawiska społeczne i kulturowe mają wpływ na współczesną przemianę modelu grzeczności językowej? Wymień dwa. Zastosuj język oficjalny.</p> <p>b) Jakie są konsekwencje tych zjawisk dla polszczyzny? Wymień dwie.</p> <p>Przykładowe rozwiązania</p> <p>a) rozwój kultury masowej / odchodzenie od kultury elitarnej; awans potoczności; demokratyzacja/pauperyzacja; wpływ wzorców obcych (głównie amerykańskich);</p> <p>b) uproszczenie norm etykiety językowej; moda na młodzieżowy luz; swoboda, bezpośredniość wypowiedzi; emocjonalność; język codzienny w komunikacji publicznej, naruszanie utrwalonych tradycją norm kulturowych;</p>	<p>2 pkt – 2 poprawne odpowiedzi (a i b)</p> <p>1 pkt – 1 poprawna odpowiedź (a lub b)</p> <p>0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi</p>										
1.2 (0-2)	<p>Oceń, czy opinia Kazimierza Ożoga (akapit 2.) o nowszej konwencji grzecznościowej ma charakter pozytywny czy negatywny. Odpowiedź uzasadnij.</p> <p>Przykładowe rozwiązanie</p> <p>Opinia negatywna; nowsza konwencja grzecznościowa nazywana uproszczoną, pozbawioną treści i życzliwego nastawienia do odbiorcy;</p>	<p>2 pkt – poprawna odpowiedź i właściwe uzasadnienie</p> <p>1 pkt – poprawna odpowiedź</p> <p>0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi</p>										
1.3 (0-1)	<p>Która wypowiedź jest najpełniejszą ilustracją cech współczesnego języka opisanych przez Kazimierza Ożoga? Zaznacz jedną odpowiedź.</p> <p>A. Przepraszam cię, wykonanie tego zlecenia przekracza moje możliwości.</p> <p>B. Sory, projekt nie będzie na czas.</p> <p>C. Przykro mi, ale termin jest niemożliwy do dotrzymania.</p> <p>Poprawne rozwiązanie</p> <p>B</p>	<p>1 pkt – wskazanie poprawnej odpowiedzi</p> <p>0 pkt – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi</p>										
1.4 (0-1)	<p>W wypowiedzeniu: <i>O przemianach modelu grzeczności sporo już napisano</i> autorka zastosowała</p> <table border="1" data-bbox="225 1301 1201 1458"> <tr> <td data-bbox="225 1301 268 1379">1</td> <td data-bbox="268 1301 643 1379">nieosobową formę czasownika,</td> <td data-bbox="643 1301 794 1379"></td> <td data-bbox="794 1301 837 1379">A</td> <td data-bbox="837 1301 1201 1379">podkreślić wysiłek autorów.</td> </tr> <tr> <td data-bbox="225 1379 268 1458">2</td> <td data-bbox="268 1379 643 1458">osobową formę czasownika,</td> <td data-bbox="643 1379 794 1458">aby</td> <td data-bbox="794 1379 837 1458">B</td> <td data-bbox="837 1379 1201 1458">nie eksponować autorów prac.</td> </tr> </table> <p>Zaznacz właściwą odpowiedź.</p> <p>Poprawne rozwiązanie</p> <p>1 - B</p>	1	nieosobową formę czasownika,		A	podkreślić wysiłek autorów.	2	osobową formę czasownika,	aby	B	nie eksponować autorów prac.	<p>1 pkt – wskazanie poprawnej odpowiedzi</p> <p>0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi</p>
1	nieosobową formę czasownika,		A	podkreślić wysiłek autorów.								
2	osobową formę czasownika,	aby	B	nie eksponować autorów prac.								
1.5 (0-1)	<p>Który zestaw określa formę językowo - kompozycyjną tekstu Aldony Skudrzyk?</p> <p>A. subiektywizm, rzeczowość, słownictwo naukowe</p> <p>B. obiektywizm, spójność myśli, dyskursywność</p> <p>C. emocjonalność, dygresyjność, styl argumentacyjny</p> <p>Poprawne rozwiązanie</p> <p>B</p>	<p>1 pkt – wskazanie poprawnej odpowiedzi</p> <p>0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi</p>										
1.6 (0-1)	<p>Na czym polega różnica między poprawnością i stosownością językową? Wyjaśnij na podstawie akapitu 3. i swojej wiedzy o języku.</p> <p>Przykładowe rozwiązanie</p> <p>Poprawność – zgodność z normą językową, stosowność – dostosowanie środków językowych do roli społecznej, jaką pełni; stosowność językowa to nie tylko poprawność językowa, ale i świadome używanie środków językowych</p>	<p>1 pkt –poprawna odpowiedź</p> <p>0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi</p>										

<p>1.7 (0-2)</p>	<p>Wskaż kolokwializm użyty przez autorkę w 4. akapicie oraz jego funkcję w tekście. kolokwializm:..... funkcja : A. środek językowy służący stylizacji na język potoczny B. celowa innowacja językowa C. wyraz odzwierciedlający ironiczny dystans autorki wobec omawianego problemu D. wyraz podkreślający dezaprobatę autorki wobec omawianej tendencji w języku</p> <p>Poprawne rozwiązanie kolokwializm: schamienie funkcja: D</p>	<p>2 pkt – 2 poprawne odpowiedzi (wskazanie kolokwializmu i określenie jego funkcji) 1 pkt – 1 poprawna odpowiedź (wskazanie kolokwializmu) 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi</p>
<p>2.1 (0-2)</p>	<p>a) Na podstawie informacji biograficznych o Sokratesie ustal, z którymi poglądami na temat pisma- boga Teuta czy króla Tamuza (tekst 1.) - mógłby identyfikować się ten filozof. Odpowiedź uzasadnij. b) Wyjaśnij, jaka jest różnica między pozorami mądrości a mądrością prawdziwą (tekst 1.)</p> <p>Przykładowe rozwiązanie a) Sokrates identyfikowałby się z poglądami króla Tamuza, bo był przedstawicielem kultury oralnej i sam nie posługiwał się pismem; b) pozory mądrości – odczytanie bez nauki, mądrość prawdziwa – bogata wiedza płynąca z własnego wnętrza, oparta na pamięci</p>	<p>2 pkt – dwie poprawne odpowiedzi (a i b) 1 pkt – poprawna odpowiedź (a lub b) 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi</p>
<p>2.2 (0-1)</p>	<p>W sformułowaniu: <i>Ty jesteś ojcem liter; zatem przez dobre serce dla nich przypisałeś im wartość wprost przeciwną tej, którą one posiadają naprawdę</i> król zarzuca wynalazcy pisma A. ignorancję. B. subiektywizm. C. lekkomyślność. D. nieroztropność.</p> <p>Poprawne rozwiązanie B</p>	<p>1 pkt – wskazanie poprawnej odpowiedzi 0 pkt. – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi</p>
<p>2.3 (0-1)</p>	<p>Określ, jakie funkcje pełnią książki zdaniem autora drugiego tekstu. Nie używaj sformułowań metaforycznych.</p> <p>Przykładowe rozwiązanie Książka- narzędzie służące zapisaniu wiedzy i marzeń ludzi; zawiera opis rozwoju myśli ludzkiej, zachowuje to, co może być pominięte przez pamięć; najwartościowsze pozycje utrwalają wzorce kulturowe</p>	<p>1 pkt – poprawna odpowiedź (wskazanie dwóch funkcji) 0 pkt. – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi</p>
<p>2.4 (0-1)</p>	<p>W jaki sposób autor tekstu 2. angażuje czytelnika w tok swoich rozważań?</p> <p>Przykładowe rozwiązanie Czytelnik jest angażowany np. poprzez używanie przez autora 1. osoby liczby mnogiej (nas, nam); nagromadzenie pytań</p>	<p>1 pkt – wskazanie co najmniej jednego sposobu 0 pkt. – odpowiedź błędna lub brak odpowiedzi</p>
<p>2.5 (0-3)</p>	<p>Do podanych cech stylu tekstu 2. dobierz przykład środka językowego spośród podanych oraz dopisz cytat z tekstu ilustrujący ten środek. archaizm, słownictwo emocjonalne lub wartościujące, metafora, kolokwializm, aluzja literacka, elipsa</p>	<p>3pkt – do każdej z trzech cech stylu poprawnie dobrany środek językowy i cytat</p>

	<p>Przykładowe rozwiązanie</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Cecha stylu</th> <th>Środek językowy</th> <th>Cytat</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>obrazowość</td> <td>metafora</td> <td><i>koło ludzkiej wiedzy i wyobraźni</i></td> </tr> <tr> <td>erudycyjność</td> <td>aluzja literacka</td> <td><i>wieczną odyseję ludzkiego umysłu</i></td> </tr> <tr> <td>ekspresywność</td> <td>słownictwo emocjonalne lub wartościujące</td> <td>np. <i>złudna pamięć; ultranowoczesne technologie; zadziwiająco wierne; najwartościowszym pozycjom</i></td> </tr> </tbody> </table>	Cecha stylu	Środek językowy	Cytat	obrazowość	metafora	<i>koło ludzkiej wiedzy i wyobraźni</i>	erudycyjność	aluzja literacka	<i>wieczną odyseję ludzkiego umysłu</i>	ekspresywność	słownictwo emocjonalne lub wartościujące	np. <i>złudna pamięć; ultranowoczesne technologie; zadziwiająco wierne; najwartościowszym pozycjom</i>	<p>2 pkt – do dwóch cech stylu poprawnie dobrany środek językowy i cytat 1 pkt – do jednej cechy stylu poprawnie dobrany środek językowy i cytat 0 pkt – niepoprawna odpowiedź lub brak odpowiedzi</p>
Cecha stylu	Środek językowy	Cytat												
obrazowość	metafora	<i>koło ludzkiej wiedzy i wyobraźni</i>												
erudycyjność	aluzja literacka	<i>wieczną odyseję ludzkiego umysłu</i>												
ekspresywność	słownictwo emocjonalne lub wartościujące	np. <i>złudna pamięć; ultranowoczesne technologie; zadziwiająco wierne; najwartościowszym pozycjom</i>												
2.6 (0-2)	<p>a) Sądy na temat pisemnego utrwalania myśli wyrażone w obu tekstach</p> <p>A. są sprzeczne. B. są zgodne. C. dopełniają się. D. są niezależne.</p> <p>b) Podkreśl słowo kluczowe łączące oba teksty wśród niżej podanych: pismo, książka, pamięć, mądrość, umysł</p> <p>Poprawne rozwiązanie A b) pamięć</p>	<p>2 pkt – poprawna odpowiedź w części a oraz b 1 pkt – poprawna odpowiedź w części a lub b 0 pkt. – brak poprawnej odpowiedzi</p>												

Zadanie 3.

Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

Temat 1: Czy człowiek ma skłonność do samodzielnego budowania obrazu świata czy ulegania stereotypom? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do fragmentu powieści Pawła Huellego *Castorp* i innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	1.2) określa problematykę utworu; 2.4) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera [...]; 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty; 3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich.
III. Tworzenie wypowiedzi.	1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] (rozprawka) [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad

<p>spójności znaczeniowej i logicznej;</p> <p>1.2) przygotowuje wypowiedź [...] (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, [...], dobiera właściwe słownictwo);</p> <p>1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).</p>
--

Przykładowy konspekt wypracowania

Wstęp:

Stereotyp to uproszczony, wartościujący obraz rzeczywistości.

Popularne są stereotypowe sądy na temat narodowości, religii, warstw społecznych, zawodów, płci.

Teza: Postawa ludzi wobec stereotypów jest niejednoznaczna- jedni im ulegają, inni są ich świadomi i krytycznie się odnoszą wobec często krzywdzących uogólnień.

1. Argumenty wynikające z załączonego fragmentu (Paweł Huelle *Castorpa*):

- Stereotypy są dość powszechnym sposobem opisywania świata i ludzi.
- wydawanie sądów uogólniających przez dwoje uczestników wycieczki: stereotyp lokalny (*miasto to zapyziała i prowincjonalna dziura*), odniesienia do stereotypów dotyczących wizerunków grup zawodowych (*pruskie sądownictwo bandą kapuścianych głąbów, poeci angielscy stanowczo są przereklamowani*), narodowościowych (*żaden Anglik nie posiadał prawdziwie dobrych manier*),
- Świadomość funkcjonowania takich uproszczeń pomaga w ich demaskacji.
- polemika Castorpa z uleganiem uprzedzeniom narodowym, postawa otwartości warunkiem postępu naukowego i rozwoju świata, przykładem osiągnięcia w dziedzinie nauki i kultury powszechnie cenione bez względu na narodowość twórcy,
- Walka z fałszywymi lub niedostatecznie uzasadnionymi powszechnymi opiniami jest trudna.
- kontrast emocjonalnego podejścia osób hołdujących stereotypom (słownictwo wartościujące w ich wypowiedziach) z racjonalnym stanowiskiem Castorpa widocznym także w neutralnym słownictwie
- trwałość stereotypów (*oczekujecie w tej chwili bardziej potwierdzenia własnych tez niż głosu w dyskusji*), ich powszechność i oporność na zmianę (*w praktyce to [wolność od uprzedzeń] się zupełnie nie sprawdza*)

2. Argument wynikający z przywołanego tekstu kultury (Adam Mickiewicz *Pan Tadeusz*):

- Złożony wizerunek Rosjan w poemacie.
- stereotyp Moskali-najeźdźców, na których czele stoi zniechęcony przez Polaków major Płut, ucieleśnienie najgorszych cech Moskali – nieokrzęsany, agresywny, bezwzględny,
- z drugiej strony kapitan Ryków – człowiek sprawiedliwy, dobry, poczciwy, lojalny wobec swojej ojczyzny, ale nie szowinista.

- Portret Żyda odbiegający od stereotypu.
 - Jankiel jako uczciwy, moralny właściciel karczmy, dobry Polak, wielki patriota, otaczany szacunkiem.
3. Argument wynikający z przywołanego tekstu kultury (Bolesław Prus *Lalka*):
- Obraz różnych nacji odzwierciedlający stereotypy w polskim społeczeństwie II połowy XIX wieku
 - przypisanie rodzinie Minclów typowych dla Niemców cech takich jak pracowitość, dbałość o codzienny rytuał i porządek, troska o interes i zarobek, brak emocji i fantazji, niezrozumienie dla idei wyższych,
 - rodzina Szlangbaumów ilustrująca typowych Żydów: przedsiębiorczość, oszczędność, bezwzględność w interesach, materializm
 - Problemy emancypantek wynikające z silnych stereotypów społecznych w XIX wieku
 - pani Stawska- samotna matka zarabiająca na własne utrzymanie obiektem oskarżeń i plotek,
 - pani Wąsowska- bezpośrednia, żywiotowa, inteligentna, władca, kontrowersyjna dla otoczenia

Wnioski:

- stereotypy mają coś z prawdy, ale są jednocześnie zawężeniem, uproszczeniem obrazu świata,
- stereotypy są wygodne, bo zwalniają z konieczności formułowania własnych sądów,
- są niewrażliwe na argumentację, często oparte na emocjach,
- świadomość stereotypów i odporność na nie rośnie wraz z wiedzą o świecie.

Wskazówki do oceniania zadania

Uczeń powinien dostrzec niejednoznaczność wypowiedzi Huellego w kontekście tematu. Stanowisko będzie częściowo udaną próbą rozwiązania problemu, jeśli uczeń w sposób niepełny zrozumie tekst i sformułuje tezę w sposób kategoriyczny, wskazując tylko na jedną postawę. Argumentacja powinna być spójna z postawioną tezą.

Inne teksty kultury, do których można się odwołać w argumentacji:

- Literatura, np.
- Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza
- Mendel Gdański* Marii Konopnickiej
- Lalka* Bolesława Prusa
- Wesele* Stanisława Wyspiańskiego
- Ferdydurke* Witolda Gombrowicza
- Trans-Atlantyk* Witolda Gombrowicza
- Jądro ciemności* Josepha Conrada
- Zdążyć przed Panem Bogiem* Hanny Krall
- Tango* Sławomira Mrożka
- Garden party* Stanisława Barańczaka
- Filmy, np.
- Lista Schindlera*
- Pianista*
- Służące*
- Forest Gump*
- Nietykalni*

Kryteria oceny rozprawki

A	Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu	B	Uzasadnienie stanowiska	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
6	Stanowisko jest adekwatne do problemu podanego w poleceniu	18	Uzasadnienie trafne, szerokie i pogłębione	4	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	6	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
		12	Uzasadnienie trafne i szerokie												
3	Stanowisko jest częściowo adekwatne do problemu podanego w poleceniu	8	Uzasadnienie trafne, ale wąskie	2	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	3	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
		4	Uzasadnienie częściowe												
0	Stanowisko jest nieadekwatne lub brak stanowiska	0	Brak uzasadnienia stanowiska	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Temat 2: Zinterpretuj podany utwór. Postaw tezę i uzasadnij ją. Praca musi liczyć co najmniej 250 słów.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1.1) odczytuje sens całego tekstu [...]; 1.2) [...] odczytuje zawarte w odbieranych tekstach informacje zarówno jawne, jak i ukryte.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	1.2) określa problematykę utworu; 2.4) rozpoznaje w utworze sposoby kreowania świata przedstawionego i bohatera [...]; 3.2) wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty; 3.3) porównuje funkcjonowanie tych samych motywów w różnych utworach literackich.
III. Tworzenie wypowiedzi.	1.1) tworzy dłuższy tekst pisany [...] (rozprawka) [...] zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej; 1.2) przygotowuje wypowiedź [...] (wybiera [...] odpowiedni układ kompozycyjny, analizuje temat, wybiera formę kompozycyjną, [...], dobiera właściwe słownictwo); 1.3) tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę lub hipotezę, dobiera argumenty, porządkuje je, hierarchizuje, dokonuje ich selekcji pod względem użyteczności w wypowiedzi, podsumowuje, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).

Józef Baran, *Ballada o turkoczącej planecie*

Przykładowy konspekt wypracowania

Wprowadzenie:

Refleksja o życiu człowieka i losach świata jest powtarzającym się tematem literatury. Topos ten jest różnie realizowany, utwory mogą mieć charakter moralizatorski, refleksyjny, filozoficzny.

Teza: Wiersz Józefa Barana jest refleksją o życiu jako wiecznej podróży.

Argumenty:

- Podmiot jako każdy z nas, przedstawiciel ludzkości
 - wypowiada się w imieniu zbiorowości (*zatraciliśmy, minęliśmy*)
 - identyfikuje się z odbiorcą na zasadzie tożsamości przeżyć (*gotujesz obiad*)
 - snuje refleksje egzystencjalną
 - rozważa sens ludzkiego losu i biegu świata (*parowóz planety* jak „parowóz dziejów”)
- Sytuacja liryczna opisem doświadczeń człowieka
 - codzienność: gotowanie obiadu, wrzenie zupy w garnku
 - powtarzalne czynności (*zamykamy oczy otwieramy*)
 - smutki i radości
 - brak nadziei na niezwykle doznania (*nie wybiegamy do okien nie witamy poranków*),
 - dramatyczne przypadki, burze życiowe (*zygzaki losu*)
 - wieczna niewiadoma u kresu życia, nieświadomość jego celu (*gdzie nas gnasz ...wietrze*)
- Czas ludzkiego życia
 - odmierzany następstwem pór roku
 - składający się z dni powszednich (*piątek*) i świątecznych (*świętek*), zwykłych i niezwykłych
 - monotony, powtarzalny (klamrowe powtórzenie *turkotanie kół*)
 - subiektywny, paradoksalny (*ciuchcio w biegu stojąca, nieruchomy wietrze*)
 - jego upływ nieodczuwany na co dzień (*zatraciliśmy rachubę czasu*)
 - znacząco doświadczany raz w roku, przy zmianie daty
- Kluczowa figura podróży pociągiem jako metafory życia człowieka i biegu świata
 - słownictwo: podróż, stacje, konduktor, przedział, palenisko, ciuchcia, parowóz
 - strażnik czasu (*konduktor dziurkujący raz na rok bilety*)
 - etapy (*przedział*), znaczące wydarzenia (*stacje*)
 - zmienność tempa: ciuchcia, parowóz
 - perspektywa indywidualna i globalna [tytuł utworu]
- Różnorodne środki stylistyczno- kompozycyjne ilustrujące upływ czasu
 - słownictwo opisujące rytm czasu: tykanie zegara, turkotanie kół
 - animizacje ilustrujące ruch: *przeptywają za szybką chmury i twarze*
 - bukiet sztucznych kwiatów symbolem prób zatrzymania nieuchronnych zmian

- paradoksy opisujące doświadczenia człowieka: *stale w tym samym miejscu- choć stacji tyle/ minęliśmy i siebie samych*
 - metaforyka oniryczna: *senna wieczność, wieczny sen, sny przepływają*
 - krótsze wersy w ostatniej strofie w stosunku do wcześniejszych jako opis nieuchronnego kresu życia
 - peryfrazja śmierci jako *wiecznego snu* kończącego podróż
- Wartość samego życia wobec przemijania jako przesłanie wiersza
 - kontrast między krótkością życia człowieka a wiecznością (*trwa ... wieczność*)
 - przemijanie, ale i trwanie porządkiem świata (*sączy się z parowozu planety dym*)
 - człowiek w obliczu wyższego, kosmicznego porządku (*zygzaki losów biegną po orbitach, Gwiazda nie ułożyła do wiecznego snu*)
 - nadanie sensu codziennym, zwykłym czynnościom (*tylko podróż się liczy*)
 - wartość samego życia (*a więc trwamy/ wciąż jeszcze trwamy*)

Kontekst filozoficzny, np. Heraklit z Efezu, Blaise Pascal, stoicyzm

Kontekst literacki, np. *Księga Koheleta*, *Krótkość żywota* Daniela Naborowskiego, *Sonet I O krótkości i niepewności na świecie żywota człowieczego* Mikołaja Sępa Szarzyńskiego, *Noce i dnie* Marii Dąbrowskiej, *Chwila* Leopolda Staffa, *Nic dwa razy* Wisławy Szymborskiej, *Ja minę ...* Haliny Poświatowskiej

Kontekst historycznoliteracki, np. światopogląd baroku i poetyka typowa dla epoki (koncept, kontrast, paradoks)

Podsumowanie

Wiersz jest refleksją na temat celu i sensu ludzkiego losu.

Motyw podróży posłużył autorowi do zilustrowania tempa życia i nieuchronnego przemijania. Przełamaniu pesymizmu służy puenta o wartości zwykłej codzienności, która może okazać się najważniejsza z perspektywy śmierci.

Wskazówki do oceniania wypracowania

Uczeń w czasie przewidzianym na egzamin może dostrzec tylko wybrane elementy spośród powyższych sugestii. Może sformułować inną tezę, ale musi ona wynikać z tekstu utworu. Również uzasadnienie może być inaczej uporządkowane, ale uwagi analityczno-interpretacyjne powinny być problematyzowane w formie kolejnych argumentów. Argumenty mogą być wywiedzione tylko z treści lub także z formy wiersza.

Wystarczy jeden funkcjonalnie wykorzystany kontekst, aby uzasadnienie interpretacji było pogłębione.

Kryteria oceny interpretacji utworu poetyckiego

A	Koncepcja interpretacyjna	B	Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spojność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
9	Koncepcja niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłowne	15	Uzasadnienie trafne i pogłębione	4	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	6	Brak błędów lub nieliczne błędy nierzające	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierzające
6	Koncepcja niesprzeczna z utworem, ale niespójna i/lub obejmująca w większości znaczenia dosłowne	10	Uzasadnienie trafne, ale niepogłębione	2	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	3	Liczne błędy nierzające lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierzające lub nieliczne błędy rażące
3	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworem	5	Uzasadnienie częściowo trafne												
0	Brak koncepcji lub koncepcja całkowicie sprzeczna z utworem	0	Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 2 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów